

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu, v strednej odbornej škole a v konzervatóriu v SR v školskom roku 2009/2010

Cieľom bolo zistiť stav realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu (G), v strednej odbornej škole (SOŠ) a v konzervatóriu (KON). Školskí inšpektori vykonali inšpekcie v 112 školách, z toho v 44 G, v 60 SOŠ a v 8 KON. Z celkového počtu škôl bolo 12 cirkevných, 10 súkromných, 14 škôl bolo s vyučovacím jazykom národností. V jednotlivých školských inšpekčných centrách (ŠIC) sa inšpekcie uskutočnili nasledovne: v ŠIC Bratislava – 15, v ŠIC Trnava – 4, v ŠIC Trenčín – 13, v ŠIC Nitra – 20, v ŠIC Žilina – 11, v ŠIC Banská Bystrica – 22, v ŠIC Prešov – 13, v ŠIC Košice – 14.

Pripravenosť škôl na externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky

Externá časť (EČ) a písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) sa kontrolovala v predmetoch: slovenský jazyk a literatúra (SJL), slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJSJL), maďarský jazyk a literatúra (MJL), anglický jazyk (AJ), francúzsky jazyk (FJ), nemecký jazyk (NJ), ruský jazyk (RJ), EČ MS v predmete matematika (MA). Počty žiakov podľa predmetov na G, v SOŠ a v KON, z nich počet žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) sú uvedené v tabuľke.

Predmety		SJL	SJSJL	MJL	AJ	FJ	NJ	RJ	MA	Počet žiakov spolu	Z toho žiaci so ZZ
Druh školy	Počet škôl	Počet žiakov									
G	44	1 724	82	94	463	8	25	5	699	3 100	13
SOŠ	60	1 345	-	161	1 431	3	910	323	346	4 519	69
KON	8	123	-	-	96	-	16	-	-	235	3
Spolu	112	3 192	82	255	1 990	11	951	328	1 045	7 854	85

Vo väčšine kontrolovaných škôl boli poverení funkciou školského koordinátora (ŠK) zástupcovia riaditeľov škôl, v niekoľkých školách učitelia, ktorí mali viacročné skúsenosti s koordinovaním maturitných skúšok. Na 2 gymnáziách (Bratislavský kraj) vykonávali túto funkciu riaditelia škôl, v jednom konzervatóriu (Nitriansky kraj) funkciu zastávala členka vedenia školy (manažérka súkromnej školy).

V prípravnej fáze postupovali ŠK podľa pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM). O organizácii a priebehu MATURITY 2010 školy včas informovali v potrebnom rozsahu žiakov, rodičov a učiteľov prostredníctvom webovej stránky, nástenných oznamov umiestnených na viditeľnom a prístupnom mieste. Dôležité informácie poskytli aj na triednických hodinách, zasadnutiach rodičovského združenia, na pracovných poradách učiteľov. Materiály potrebné na prípravu MS mali ŠK k dispozícii v dostatočnom časovom predstihu. V Obchodnej akadémii, Volgogradská 3, Prešov nedôslednou kontrolou 1. zásielky neidentifikovali chybné odpovedňové hárky (OH) k testom

z cudzích jazykov. Pri rozdelení žiakov do skupín boli dodržané stanovené podmienky, s výnimkou 1 školy (Prešovský kraj), v ktorej bol prekročený najvyšší povolený počet žiakov v skupine o 1 žiaka. Na súkromnom gymnázium (Bratislavský kraj) bola do skupiny s ostatnými žiakmi pôvodne zaradená aj žiačka so zdravotným znevýhodnením, v deň administrácie pre ňu riaditeľka školy vyčlenila osobitnú miestnosť (riaditeľňu) a telefonicky zabezpečila administrátorku. Spájanie žiakov z rôznych škôl do spoločných skupín bolo realizované v zmysle pokynov. Na 1 G (Žilinský kraj) chýbali v zoznamoch pre potreby administrátorov, predsedov predmetových maturitných komisií (PMK) a predsedu školskej maturitnej komisie (ŠMK) rodné čísla žiakov. Na súkromnom G (Bratislavský kraj) boli uvedení aj žiaci, ktorí nespĺnili podmienky na vykonanie MS alebo boli zo štúdia vylúčení. V rozpore s centrálnymi pokynmi bola vo zverejnenom zozname označená žiačka so zdravotným znevýhodnením.

Riaditelia škôl určili administrátorov, pomocných hodnotiteľov úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO) EČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov, učiteľov vykonávajúcich pomocný dozor a zapisovateľov tém PFÍČ z vyučovacích jazykov a zadaní PFÍČ z cudzích jazykov. Podmienky ich výberu s výnimkou 1 školy (Bratislavský kraj) boli dodržané. Na Súkromnom gymnázium Cogitatio, Batkova 2, Bratislava bola zapisovateľkou tém PFÍČ MS zo SJL riaditeľka školy (bez požadovanej aprobácie), vykonávala súčasne funkciu ŠK a bola administrátorkou pre EČ MS z cudzích jazykov. Pomocný dozor v tejto škole počas administrácie testu z ANJ zabezpečovala učiteľka s aprobáciou na testovaný predmet. Administrátori testov a učelia vykonávajúci pomocný dozor boli včas zaškolení. Výberom a prípravou vhodných učební vytvorili ŠK optimálne podmienky na realizáciu EČ a PFÍČ MS. V 1 SOŠ (Nitriansky kraj) bolo nedostatkom umiestnenie vybraných učební v 2 budovách spojených spojovacou chodbou, v 1 škole nebol včas vyčlenený dostatočný počet miestností na administráciu. Deň pred administráciou pripravili ŠK všetky potrebné materiály, s výnimkou súkromného gymnázia v Bratislavskom kraji, kde boli materiály kompletizované v sledovanom dni administrácie testov.

V 31 školách (9 G, 19 SOŠ, 3 KON) sa testovania zúčastnili 85 žiaci (G – 13, SOŠ – 69, KON – 3) so zdravotným znevýhodnením, pre ktorých boli podmienky na vykonanie MS upravené v súlade s právnymi predpismi a pokynmi, väčšinou pracovali v osobitne vyčlenenej miestnosti s prideleným administrátorom.

Predsedov PMK vymenovali Krajské školské úrady (KŠÚ) v stanovenom termíne. KŠÚ v Bratislave vymenoval predsedníčku ŠMK a predsedníčku PMK anglického jazyka do Súkromného gymnázia Cogitatio, Batkova 2, Bratislava a súčasne aj do funkcií pre 2 iné školy (Súkromné gymnázium Alkana a Súkromné konzervatórium Alkana), čo sa prejavilo v organizačných problémoch a v sťaženií plnenia ich povinností. V 3 kontrolovaných subjektoch v Prešovskom kraji boli predsedom PMK vydané dekréty na vykonanie funkcie predsedu PMK súčasne na viacerých školách.

K plneniu úloh v prípravnej fáze pristupovali školy zodpovedne, postupovali podľa centrálnych pokynov vypracovaných NÚCEM, s výnimkou tých, v ktorých sa vyskytli nedostatky.

Priebeh a organizácia externej časti maturitnej skúšky

EČ MS z vyučovacích jazykov kontrolovali školskí inšpektori v 43 školách, z cudzích jazykov v 39 školách, z matematiky v 30 školách. Na Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina, vykonalo EČ MS z MA 20 žiakov v 3 skupinách on-line spôsobom.

Druhú zásielku prevzali riaditelia škôl (v 1 prípade učiteľ poverený riaditeľkou školy) na určených distribučných miestach KŠÚ. Zásielky boli kompletne. Pred administráciou testov z vyučovacích jazykov, cudzích jazykov a matematiky ŠK zhromaždili administrátorov

a učiteľov vykonávajúcich pomocný dozor, predsedovia PMK prideliť náhodným výberom administrátorov k jednotlivým skupinám. Vo viacerých školách podľa pokynov nepostupovali. V 2 SOŠ (Nitriansky, Košický kraj) sa spoločného stretnutia nezúčastnili administrátori a učelia vykonávajúci pomocný dozor, v 2 školách v Nitrianskom kraji (G, SOŠ) chýbali učelia poverení vykonávaním pomocného dozoru. V 1 SOŠ (Trenčiansky kraj) nebolo predsedami PMK zrealizované pridelenie jednotlivých skupín administrátorom náhodným výberom, na súkromnom gymnáziu (Bratislavský kraj) boli mená administrátorov v zoznamoch žiakov 2 skupín vpísané vopred. V 1 SOŠ (Nitriansky kraj) prideliť administrátorom skupiny pred stanoveným termínom, bez prítomnosti predsedníčky ŠMK a školskej inšpektorke.

Predsedovia PMK skontrolovali v stanovenom čase neporušenosť bezpečnostných obálok. V SOŠ lesníckej, Akademická 16, Banská Štiavnica bolo zistené, že predsedovia PMK otvorili zásielku s testami pred určeným časovým termínom bez prítomnosti predsedníčky ŠMK, riaditeľa školy a koordinátora.

V dňoch administrácie rozдали ŠK pripravené materiály administrátorom, ktorí skontrolovali počet a správnosť testov a OH EČ MS, v CUJ aj zvukové nosiče. V 1 SOŠ v Banskobystrickom kraji zabezpečili k testu z NEJ pre žiaka so zrakovým postihnutím CD s požadovanou zvukovou nahrávkou, pretože pôvodné nebolo správne. V Nitrianskom kraji v 1 škole prideliť materiály zástupca riaditeľky školy bez prítomnosti ŠK, v 1 SOŠ sa kontrola uskutočnila v rôznych miestnostiach pod dohľadom predsedníčok PMK, bez účasti predsedníčky ŠMK a ŠK. V 2 SOŠ (Trenčiansky, Košický kraj) kontrolu nevykonali administrátori, ale predsedovia PMK.

Školy vytvorili žiakom vhodné podmienky na samostatnú prácu. Počas administrácie testov EČ MS zo SJL a MA v 2 školách v Trenčianskom kraji (SOŠ, G) administrátori nedodržiali dôsledne pokyny pri striedaní testov s rovnakými kódmi. Školská inšpekcia zistila túto skutočnosť hneď na začiatku testovania, následne aj predsedovia PMK a ŠMK. Na základe okamžitého zásahu regulárnosť a objektivita testovania neboli spochybnené.

Časový limit vypracovania testov bol v školách dodržaný okrem 1 subjektu (Konzervatórium, Tolstého 11, Bratislava), kde administrátor v rozpore s pokynmi uviedol žiakom nesprávnu dĺžku administrácie testu EČ MS z AJ úroveň B2. V 4 prípadoch (predĺžené zadávanie úvodných pokynov; 2 x výmena zvukovej nahrávky; porucha CD prehrávača) adekvátne upravili čas ukončenia administrácie. V Obchodnej akadémii, Volgogradská 3, Prešov v dôsledku organizačnej zmeny súvisiacej s rozdaním chybných OH ukončili realizáciu EČ MS z anglického a nemeckého jazyka s časovým sklzom oproti stanovenému harmonogramu, pričom časový limit neprekročili.

Koordinátori v skupinách nepoužité testy a OH s výnimkou 1 školy v Bratislavskom kraji. Po ukončení testovania prevzali od administrátorov všetky materiály a spolu s predsedami ŠMK a PMK skontrolovali správnosť údajov v OH, oddelili kópie od originálov, roztriedené vložili do označených obalov a uložili na bezpečné miesto. V SOŠ v Prešovskom kraji chýbala pri oddelovaní OH, z dôvodu vykonávania funkcie na inej škole, predsedníčka PMK anglického jazyka, zastúpila ju riaditeľka školy. Na Súkromnom gymnáziu Cogitatio, Batkova 2, Bratislava v čase administrácie EČ MS z RJ neboli viaceré činnosti vykonávané v súlade s pokynmi. Dôvodom bola skutočnosť, že kumulovanie funkcií riaditeľkou školy, ktorá bola ŠK a súčasne administrátorkou, neumožňovalo dôsledné plnenie povinností. Predsedníčka ŠMK spolu s predsedníčkou PMK plnili niektoré úlohy z kompetencie školskej koordinátorky. Počas administrovania testov v 2 školách v Nitrianskom kraji rušivo pôsobilo nevypnuté zvonenie a hluk z nižších poschodí prenikajúci do miestnosti prebiehajúcej administrácie.

Z dôvodu práceneschopnosti predsedov PMK prevzali v 2 školách (Bratislavský, Žilinský kraj) funkciu riaditeľa škôl. V Prešovskom kraji nebolo možné zastúpenie neprítomného predsedu ŠMK na EČ MS z matematiky, pretože riaditeľ sa zúčastnil pracovnej porady organizovanej zriaďovateľom. V Spojenej škole, Lieskovská cesta 1, Zvolen a v Spojenej škole - Stredná odborná škola, Štúrova 848, Detva neboli počas realizácie EČ a PFIČ MS z cudzích jazykov prítomné predsedníčky ŠMK, v SOŠ lesníckej, Akademická 16, Banská Štiavnica bola predsedníčka ŠMK prítomná až od 10:00 hodiny. V 1 SOŠ v Banskobystrickom kraji zastupovala neprítomného riaditeľa školy počas maturitných skúšok jeho zástupkyňa.

Predsedovia PMK a ŠMK (s výnimkou uvedených nedostatkov) si plnili úlohy v súlade s delegovanými kompetenciami externého dozoru, spolupracovali so školskými koordinátormi a spoločne zabezpečili plynulý priebeh EČ MS.

Priebeh administrovania písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z vyučovacích a cudzích jazykov

Témy PFIČ MS z vyučovacích jazykov, ktoré boli v deň konania zverejnené prostredníctvom Slovenského rozhlasu, zapísali určení zapisovatelia a súčasne ŠK zabezpečili ich stiahnutie z internetu. Po odkontrolovaní tém predsedami PMK, boli následne rozmnožené pre administrátorov a všetkých žiakov, vo väčšine škôl využili aj možnosť prepísania tém na tabuľu. Po zverejnení zadání PFIČ MS z cudzích jazykov na internete ŠK zabezpečili ich nakopírovanie v potrebnom počte. Počas zverejnenia tém a zadání PFIČ MS boli žiaci v triedach pod dohľadom pomocného dozoru. V 3 školách v Nitrianskom kraji (2 SOŠ, 1 KON) boli učitelia vykonávajúci pomocný dozor v tomto čase na chodbe, v jednotlivých skupinách zabezpečovali dozor administrátori, ktorí predtým prevzali potrebné materiály, vyplňali so žiakmi požadované údaje a zároveň vykonávali dozor. Nakopírované témy/zadania im v spolupráci s predsedami ŠMK a PMK priniesli do učebni ŠK, čo nebolo v súlade s pokynmi, ale nemalo vplyv na regulárny priebeh administrovania PFIČ. V čase zverejnenia zadání z AJ plnili túto úlohu na 1 G (Bratislavský kraj) administrátori. Na 1G (Nitriansky kraj) sa žiaci počas zverejňovania tém zo SJL zdržiavali na chodbe, v 1 skupine počúvali prostredníctvom mobilného telefónu vysielanie Slovenského rozhlasu, tesne pred vyhlasovaním tém zasiahol ŠK. Pre žiakov bola pripravená pomocná literatúra pre PFIČ MS z vyučovacích jazykov v dostatočnom množstve s výnimkou 1 SOŠ (Nitriansky kraj), kde na jednotlivých chodbách mali pre skupiny k dispozícii po 1 kuse predpísanej pomocnej literatúry zo SJL.

Po začatí administrácie PFIČ vyzbierali ŠK nepoužitú dvojhárku/hárky. Z dôvodu kumulovanej funkcie (ŠK a súčasne administrátorka) neboli na 1 súkromnom G (Bratislavský kraj) zvyšné hárky vyzbierané koordinátorkou. Predsedovia PMK, predsedovia ŠMK, ŠK priebežne kontrolovali prácu administrátorov a samostatnosť práce žiakov. ŠK po prevzatí žiackych prác od administrátorov prekontrolovali pod dohľadom predsedov PMK správnosť vyplnených údajov, vložili ich do papierových obalov a odovzdali riaditeľom škôl, ktorí ich uložili na chránené miesto. Postup práce vedení škôl, ŠK a predsedov PMK bol s výnimkou uvedených nedostatkov v súlade s centrálnymi pokynmi.

Zabezpečenie hodnotenia úloh s krátkou odpoveďou externej časti maturitnej skúšky z vyučovacích a cudzích jazykov

Hodnotenie ÚKO z vyučovacích a cudzích jazykov bolo realizované vo vyhradených miestnostiach podľa stanoveného časového harmonogramu. ŠK stiahli z internetu Kľúč správnych odpovedí, zhotovili potrebný počet kópií pre hodnotiteľov a pomocných

hodnotiteľov. Predsedovia PMK prideliť pomocným hodnotiteľom OH a oboznámili ich so spôsobom hodnotenia. Pomocní hodnotitelia si OH po oprave vzájomne vymenili a prekontrolovali. Následne vykonali ich kontrolu aj predsedovia PMK a spolu s 1 pomocným hodnotiteľom OH podpísali. V súkromnej SOŠ v Trenčianskom kraji tento postup pri hodnotení ÚKO z ruského jazyka neakceptovali (dvojica pomocných hodnotiteľov spoločne hodnotila jeden OH, 1 pomocný hodnotiteľ sa na OH podpísal, následne skontrolovala a podpísala OH predsedníčka PMK), z dôvodu neovládania azbuky sa uskutočnila výmena 1 pomocnej hodnotiteľky. V dôsledku nezabezpečenia požadovaného počtu pomocných hodnotiteľov nedodrжали pokyny pri hodnotení ÚKO EČ MS z anglického a ruského jazyka v 1 škole (SOŠ vinársko-ovocinárska – Szőlészeti és Gyümölcstermesztő Szakközépiskola, Hlavná 232/14, Viničky) v Košickom kraji, v ktorej OH nehodnotili dvaja pomocní hodnotitelia. Nedostatkom bolo tiež nedôsledné dodržiavanie Pokynov na hodnotenie ÚKO EČ MS – cudzie jazyky a Kľúča správnych odpovedí pri hodnotení ÚKO v časti Gramatika/lexika a Čítanie s porozumením.

Hodnotenie ÚKO sa uskutočnilo pod odborným dohľadom predsedov PMK, ktorí priebežne riešili nejasnosti súvisiace s opravami, odborné problémy konzultovali s poverenými zamestnancami NÚCEM. S výnimkou uvedených nedostatkov bola oprava ÚKO zabezpečená v súlade s pokynmi.

Záver

Kontrolované školy zodpovedným prístupom včas zabezpečili informovanosť žiakov, rodičov a učiteľov o príprave a priebehu MATURITY 2010. V prípravnej fáze sa školskí koordinátori oboznámili s materiálmi realizácie maturitnej skúšky. V SOŠ v Prešovskom kraji vykonali nedôslednú kontrolu 1. zásielky, čo si vyžiadalo organizačný zásah v úvode EČ MS z cudzích jazykov a následne spôsobilo časový posun a predĺženie termínu ukončenia hodnotenia ÚKO. Pri rozdelení žiakov do skupín boli okrem 1 školy pokyny rešpektované, menšie nepresnosti obsahovali niektoré zoznamy žiakov. Pri výbere administrátorov a pomocného dozoru školy (okrem 1) dodržali stanovené podmienky. Dôsledná príprava materiálov (s výnimkou 1 súkromného G), ktorú školy zrealizovali deň pred administráciou prispela k plynulému priebehu EČ a PFIČ MS v súlade s časovým harmonogramom. V 1 skupine žiakov v konzervatóriu v Bratislavskom kraji nebol dodržaný časový limit na administráciu testov EČ MS z AJ úroveň B2. Žiakom so zdravotným znevýhodnením bol čas predĺžený podľa druhu postihnutia a stupňa obmedzenia.

V jednotlivých dňoch administrácie EČ a PFIČ MS sa vyskytli nedostatky pri realizácii úvodných činností. V 3 školách neboli administrátori a pomocný dozor spoločne zhromaždení v jednej miestnosti, v 2 školách neakceptovali pridelenie jednotlivých skupín administrátorom predsedami PMK náhodným výberom, v 1 škole zrealizovali tieto činnosti pred stanoveným časom bez prítomnosti predsedníčky ŠMK a školskej inšpektorky, v 1 SOŠ predsedovia PMK otvorili 2. zásielku s testami pred stanoveným časovým termínom, bez účasti predsedníčky ŠMK a ŠK. Nedostatkom v 1 škole bola neprítomnosť predsedníčky ŠMK a koordinátorky pri kontrole testov a zvukových nahrávok a tiež menšia pozornosť venovaná kontrole funkčnosti CD prehrávačov. Počas administrácie testov EČ a PFIČ MS predsedovia ŠMK a PMK priebežne kontrolovali prácu žiakov v jednotlivých skupinách, v 2 školách v Trenčianskom kraji boli na ich podnet prijaté opatrenia na zabezpečenie samostatnosti práce žiakov. Organizačne nedostatočne zabezpečené bolo v 5 školách vykonávanie dozoru počas zverejňovania tém a zadaní. Kumulovanie funkcie riaditeľky školy ako školskej koordinátorky a súčasne administrátorky testov sa odzrkadlilo v chaotickom priebehu EČ MS z cudzích jazykov na súkromnom G v Bratislavskom kraji.

Priebeh EČ a PFIČ MS bol v súlade s časovým harmonogramom. Pomocní hodnotitelia ÚKO pri opravách spolupracovali s predsedami PMK. V kontrolovaných školách participovali pri hodnotení ÚKO tiež školskí koordinátori, vo väčšine aj predsedovia ŠMK. Pri organizácii opráv ÚKO sa v 2 školách (Trenčiansky, Košický kraj) vyskytli nedostatky. Vo všetkých fázach realizácie MS postupovali predsedovia PMK v zmysle pokynov. V efektívnej činnosti väčšiny ŠK sa pozitívne prejavila ich viacročná praktická skúsenosť. Kontrolované školy s výnimkou uvedených nedostatkov pristupovali k príprave a priebehu MATURITY 2010 zodpovedne, zabezpečili jej nerušený priebeh.

Štátna školská inšpekcia na základe nedostatkov uložila vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov opatrenia smerujúce k dodržiavaniu právnych predpisov a k dôslednému plneniu pokynov NÚCEM.

Odporúčania a podnety

Národnému ústavu certifikovaných meraní vzdelávania

- umožniť predsedovi predmetovej maturitnej komisie (pri pochybnostiach o objektívnosti opráv) porovnanie opravených originálov odpovedových hárkov s ich uloženými kópiami
- vyznačiť na odpovedových hárkoch jednoznačne podpisy dvoch hodnotiteľov (hodnotiteľom je predseda PMK, ostatní sú pomocní hodnotitelia)
- zohľadniť v pokynoch možnosť vykonávania dohľadu v učebniach počas zverejňovania tém/zadaní z vyučovacích a cudzích jazykov administrátormi, ktorým ŠK v spolupráci s predsedami ŠMK a PMK prinesú nakopírované témy/zadania (najmä v prípade, keď personálne podmienky školy neumožňujú splnenie tejto podmienky)

Ministerstvu školstva SR

- zadefinovať v školských právnych predpisoch záväznosť dodržiavania pokynov NÚCEM

Krajským školským úradom

- menovať predsedov PMK len pre 1 školu z dôvodu nerušeného priebehu EČ a PFIČ MS
- zabezpečiť na školách striedanie predsedov PMK